

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 21 marca 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 93/13/EWG – Zakres stosowania – Artykuł 2 lit. b) i c) – Pojęcia „konsumenta” i „przedsiębiorcy” – Sfinansowanie nabycia nieruchomości stanowiącej główne miejsce zamieszkania – Pożyczka na zakup nieruchomości udzielona przez pracodawcę pracownikowi i jego małżonkowi będącemu współpożyczkobiorcą solidarnym

W sprawie C-590/17

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Cour de cassation (sąd kasacyjny, Francja) postanowieniem z dnia 4 października 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 12 października 2017 r., w postępowaniu:

Henri Pouvin,

Marie Dijoux, małżonka Henriego Pouvina,

przeciwko

Électricité de France (EDF),

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: M. Vilaras, prezes czwartej izby, pełniący obowiązki prezesa trzeciej izby, J. Malenovský, L. Bay Larsen, M. Safjan (sprawozdawca) i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Bobek,

sekretarz: R. Šereš, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 września 2018 r., rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu H. Pouvina oraz M. Dijoux, małżonki H. Pouvina, przez J. Buk Lament, avocate,
- w imieniu Électricité de France (EDF) przez E. Piwnicę, avocat,
- w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa, J. Trabanda i A.L. Desjonquères, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego przez M. Tassopoulou, D. Tsagkaraki, C. Fatourou i K. Georgiadisa, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: francuski.

– w imieniu Komisji Europejskiej przez N. Ruiza Garcíę i C. Valero, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 listopada 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 lit. b) i c) dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 288).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Henrim Pouvinem i Marie Dijoux, małżonką H. Pouvina, a Électricité de France (EDF) w przedmiocie żądania zapłaty pozostałych kwot należnych w ramach pożyczki na zakup nieruchomości, jakiej spółka ta udzieliła powyższym małżonkom.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy dziewiąty, dziesiąty i czternasty dyrektywy 93/13 stanowią:

„[...] nabywcy towarów i usług powinni być chronieni przed nadużyciami ze strony sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców], w szczególności przed jednostronnymi standardowymi umowami i nieuczciwym wyłączeniem z umów podstawowych praw;

bardziej skuteczną ochronę konsumenta można osiągnąć poprzez przyjęcie jednolitych norm prawnych dotyczących nieuczciwych warunków; powyższe normy powinny odnosić się do wszelkich umów zawieranych pomiędzy sprzedawcami lub dostawcami [przedsiębiorcami] a konsumentami; przy czym niniejsza dyrektywa nie będzie dotyczyła między innymi umów o pracę, umów dotyczących sukcesji praw, umów dotyczących praw z zakresu prawa rodzinnego oraz umów dotyczących tworzenia i organizowania spółek lub porozumień partnerskich;

[...]

niniejsza dyrektywa odnosi się również do handlu, przedsiębiorstw i zawodów [działalności zawodowej] o charakterze publicznym”.

- 4 Zgodnie z art. 1 ust. 1 tej dyrektywy:

„Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do nieuczciwych warunków umownych w umowach zawieranych pomiędzy sprzedawcą lub dostawcą [przedsiębiorcą] a konsumentem”.

- 5 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[...]

- b) »konsument« oznacza każdą osobę fizyczną, która w umowach objętych niniejszą dyrektywą działa w celach niezwiązanych z handlem, przedsiębiorstwem lub zawodem [działalnością handlową lub zawodową];
- c) »sprzedawca lub dostawca« [»przedsiębiorca«] oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która w umowach objętych niniejszą dyrektywą działa w celach dotyczących handlu, przedsiębiorstwa lub zawodu [swojej działalności handlowej lub zawodowej], bez względu na to, czy należy do sektora publicznego czy prywatnego”.

Prawo francuskie

- 6 Artykuł L. 132-1 code de la consommation (kodeksu konsumenckiego), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym, dokonał transpozycji dyrektywy 93/13 do prawa francuskiego.
- 7 Na podstawie akapitu pierwszego tego artykułu:

„W umowach zawartych między przedsiębiorcami a osobami niebędącymi przedsiębiorcami, lub konsumentami, nieuczciwe są warunki, których celem lub skutkiem jest stworzenie, na niekorzyść osoby niebędącej przedsiębiorcą, lub konsumenta, znaczącej nierównowagi pomiędzy prawami i obowiązkami stron umowy”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 8 W dniu 3 kwietnia 1995 r. EDF udzielił H. Pouvinowi, pracownikowi tej spółki, oraz jego małżonce (zwanym dalej łącznie „pożyczkobiorcami”) pożyczki w celu wsparcia nabycia własności nieruchomości stanowiącej ich główne miejsce zamieszkania, w wysokości 57 625,73 EUR, podlegającej spłacie w 240 miesięcznych ratach, podzielonych na dwa dziesięcioletnie okresy spłaty, według stawki, odpowiednio, 4,75% i 8,75% (zwanej dalej „umową pożyczki”).
- 9 Artykuł 7 umowy pożyczki przewidywał jej rozwiązanie z mocy prawa, w sytuacji gdy pożyczkobiorca, z jakiegokolwiek powodu, przestanie być członkiem personelu EDF. Skutkiem tej klauzuli była natychmiastowa wymagalność zwrotu kapitału pożyczki w wypadku rozwiązania umowy o pracę, nawet jeśli pożyczkobiorcy nie uchybili żadnemu ze spoczywających na nich zobowiązań.
- 10 H. Pouvin zrezygnował z pracy w EDF z dniem 1 stycznia 2002 r., zaś pożyczkobiorcy zaprzestali spłacania rat pożyczki.
- 11 W dniu 5 kwietnia 2012 r., po zastosowaniu klauzuli rozwiązania z mocy prawa umowy pożyczki, w sytuacji gdy pożyczkobiorca przestał być członkiem personelu EDF, spółka ta wezwała pożyczkobiorców do zapłaty kwoty 50 238,37 EUR należnej z tytułu kapitału i odsetek w dniu 1 stycznia 2002 r. oraz kwoty 3517 EUR tytułem kary umownej.
- 12 Wyrokiem z dnia 29 marca 2013 r. tribunal de grande instance de Saint-Pierre (sąd pierwszej instancji w Saint-Pierre, Francja) uznał za nieuczciwą klauzulę o rozwiązaniu umowy pożyczki z mocy prawa, w sytuacji gdy pożyczkobiorca przestał być członkiem personelu EDF. Sąd ten nie uwzględnił więc żądania EDF stwierdzenia rozwiązania tej umowy z mocy prawa. Jednocześnie sąd ów stwierdził rozwiązanie tej umowy ze względu na brak spłaty rat pożyczki i zasądził od pożyczkobiorców solidarnie zapłatę na rzecz EDF kwoty 44 551,84 EUR wraz z odsetkami według stawki 6% od dnia 5 kwietnia 2012 r. oraz kwoty 3118,63 EUR wraz z odsetkami według stawki 6% od dnia ogłoszenia wyroku tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną przez EDF wskutek bezczynności pożyczkobiorców.

- 13 Wyrokiem z dnia 12 września 2014 r. cour d'appel de Saint-Denis (sąd apelacyjny w Saint-Denis, Francja) uchylił wyrok z dnia 29 marca 2013 r. i orzekł, że rozwiązanie spornej umowy z mocy prawa nastąpiło z dniem 1 stycznia 2002 r. W konsekwencji nakazał on pożyczkobiorcom zapłatę na rzecz EDF kwoty 50 238,37 EUR wraz z odsetkami w wysokości 6% rocznie od dnia 1 stycznia 2002 r., po odliczeniu uprzednio zapłaconych kwot. Ponadto sąd ten nakazał pożyczkobiorcom zapłatę na rzecz EDF kwoty 3517 EUR wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 stycznia 2002 r. tytułem kary umownej.
- 14 Sąd ten uznał bowiem, że art. L. 132-1 kodeksu konsumenckiego nie miał w niniejszej sprawie zastosowania, ponieważ EDF zawarł umowę pożyczki jako pracodawca, a zatem nie mógł być uważany za „przedsiębiorcę” w rozumieniu tego artykułu.
- 15 Pożyczkobiorcy wnieśli kasację od tego wyroku, twierdząc, iż działali jako konsumenci i powołując się na orzecznictwo Cour de cassation (sądu kasacyjnego, Francja), zgodnie z którym nieuczciwa jest klauzula przewidująca zakończenie umowy pożyczki z przyczyny, która ma charakter zewnętrzny względem umowy.
- 16 Cour de cassation (sąd kasacyjny) uznał, że podniesione w zarzucie pytania, od których zależy rozstrzygnięcie kasacji, wymagają jednolitej wykładni art. 2 dyrektywy 93/13.
- 17 W tych okolicznościach Cour de cassation (sąd kasacyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 2 [dyrektywy 93/13] należy interpretować w ten sposób, że spółka taka jak EDF, gdy udziela pracownikowi pożyczki na zakup nieruchomości w celu wsparcia nabycia własnego mieszkania, do której są uprawnione wyłącznie osoby zatrudnione w spółce, działa jako sprzedawca lub dostawca [przedsiębiorca]?
- 2) Czy art. 2 [dyrektywy 93/13] należy interpretować w ten sposób, że spółka taka jak EDF, gdy udziela pożyczki na zakup nieruchomości małżonkowi pracownika, który sam nie jest zatrudniony w tej spółce, lecz jest współpożyczkobiorcą solidarnym, działa jako sprzedawca lub dostawca [przedsiębiorca]?
- 3) Czy art. 2 [dyrektywy 93/13] należy interpretować w ten sposób, że pracownik spółki takiej jak EDF, który zawiera z nią taką umowę pożyczki na zakup nieruchomości, działa jako konsument?
- 4) Czy art. 2 [dyrektywy 93/13] należy interpretować w ten sposób, że małżonek tego pracownika, który zawiera tę samą umowę pożyczki nie jako pracownik spółki, lecz współpożyczkobiorcą solidarny, działa jako konsument?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 18 Poprzez pytania prejudycjalne, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 2 lit. b) i c) dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że po pierwsze, pracownika przedsiębiorstwa i jego współmałżonka, którzy zawierają z tym przedsiębiorstwem umowę o kredyt, zasadniczo zastrzeżoną dla członków personelu tego przedsiębiorstwa, przeznaczoną na sfinansowanie zakupu nieruchomości do celów prywatnych, powinno się uważać za „konsumentów” w rozumieniu tego art. 2 lit. b), a po drugie, czy w odniesieniu do udzielenia tego kredytu owo przedsiębiorstwo należy uznać za „przedsiębiorcę” w rozumieniu wspomnianego art. 2 lit. c).

- 19 Na wstępie należy przypomnieć, że jak stanowi motyw dziesiąty dyrektywy 93/13, jednolite normy prawne dotyczące nieuczciwych warunków powinny odnosić się do „wszelkich umów” zawieranych pomiędzy „przedsiębiorcą” a „konsumentem”, zgodnie z definicjami zawartymi w art. 2 lit. b) i c) tej dyrektywy (wyrok z dnia 17 maja 2018 r., Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, pkt 46).
- 20 Jednocześnie motyw dziesiąty dyrektywy 93/13 stanowi, że „nie będzie [ona] dotyczyła między innymi umów o pracę”.
- 21 W tych okolicznościach należy zbadać, czy fakt, że strony umowy kredytu takiej jak w postępowaniu głównym są też związane umową o pracę, ma wpływ na ich status odpowiednio „konsumenta” i „przedsiębiorcy” w rozumieniu art. 2 lit. b) i c) dyrektywy 93/13 w odniesieniu do tej umowy kredytu.
- 22 W tym względzie zgodnie z powyższym przepisem „konsument” oznacza każdą osobę fizyczną, która w umowach objętych zakresem omawianej dyrektywy działa w celach niezwiązanych ze swoją działalnością handlową lub zawodową. Z kolei „przedsiębiorca” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która w umowach objętych dyrektywą 93/13 działa w ramach swej działalności handlowej lub zawodowej, bez względu na to, czy należy ona do sektora publicznego czy prywatnego.
- 23 Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, dyrektywa 93/13 definiuje umowy, do jakich ma zastosowanie, wyłącznie poprzez odniesienie do statusu kontrahentów, w zależności od tego, czy działają oni w ramach swojej działalności handlowej lub zawodowej, czy też nie (wyrok z dnia 17 maja 2018 r., Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 24 W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o pojęcie „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13, ma ono charakter obiektywny i jest niezależne od konkretnego zasobu wiedzy, jaki może mieć dana osoba, czy też od posiadanych przez nią w rzeczywistości informacji (wyrok z dnia 3 września 2015 r., Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, pkt 21).
- 25 W tym względzie należy przypomnieć, że konsument znajduje się w słabszej pozycji niż przedsiębiorca, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania, i w związku z tym godzi on się na postanowienia umowne sporządzone uprzednio przez przedsiębiorcę, nie mając wpływu na ich treść (wyrok z dnia 3 września 2015 r., Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, pkt 18 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 26 Sąd krajowy rozpoznający spór dotyczący umowy mogącej podlegać zastosowaniu omawianej dyrektywy powinien zbadać, biorąc pod uwagę wszystkie dowody, a w szczególności brzmienie tej umowy, czy daną osobę będącą stroną umowy można zakwalifikować jako „konsumenta” w rozumieniu dyrektywy 93/13. W tym celu sąd krajowy powinien uwzględnić wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności charakter towaru lub usługi będących przedmiotem rozpatrywanej umowy, które to okoliczności mogą wskazywać na cel nabycia tego towaru lub tej usługi (wyrok z dnia 3 września 2015 r., Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, pkt 22, 23).
- 27 Trybunał orzekł już, że nawet adwokata, choć uważa się, że posiada on wysoki poziom wiedzy fachowej, można uznać za „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13, jeżeli zawiera on umowę, która nie dotyczy jego działalności zawodowej (zob. podobnie wyrok z dnia 3 września 2015 r., Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, pkt 26, 27).
- 28 To szerokie rozumienie pojęcia „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13 pozwala na zapewnienie ochrony przyznanej przez tę dyrektywę wszystkim osobom fizycznym znajdującym się w słabszej pozycji, o której mowa w pkt 25 niniejszego wyroku.

- 29 Z powyższych wywodów wynika, że okoliczność, iż osoba fizyczna zawiera ze swoim pracodawcą umowę inną niż umowa o pracę, jako taka nie stoi na przeszkodzie uznaniu tej osoby za „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13.
- 30 Ponadto, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 60 opinii, okoliczność, że niektóre rodzaje umów zawieranych z konsumentami są zastrzeżone dla pewnych grup konsumentów, nie pozbawia ich statusu „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13.
- 31 Wykluczenie z zakresu zastosowania tej dyrektywy licznych umów zawartych przez konsumentów z pracodawcami pozbawiłoby wszystkich tych konsumentów ochrony przyznanej przez wspomnianą dyrektywę (zob. analogicznie wyrok z dnia 15 stycznia 2015 r., Šiba, C-537/13, EU:C:2015:14, pkt 29).
- 32 W odniesieniu do wyłączenia umów o pracę z zakresu zastosowania dyrektywy 93/13 należy stwierdzić, że, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 58 opinii, umowa kredytu taka jak będąca przedmiotem postępowania głównego nie reguluje stosunku pracy ani nie dotyczy warunków zatrudnienia, a zatem nie można jej zakwalifikować jako „umowy o pracę”.
- 33 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o pojęcie „przedsiębiorcy” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13, należy przypomnieć, że prawodawca Unii miał zamiar przyjąć szeroką koncepcję tego pojęcia (wyrok z dnia 17 maja 2018 r., Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 34 Po pierwsze bowiem, zastosowanie określenia „każda” w tym przepisie podkreśla, że za „przedsiębiorcę” należy uznać każdą osobę fizyczną lub prawną w rozumieniu dyrektywy 93/13, jeśli wykonuje swoją działalność handlową lub zawodową (wyrok z dnia 17 maja 2018 r., Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, pkt 49).
- 35 Po drugie, pojęcie to obejmuje każdą działalność handlową lub zawodową, „bez względu na to, czy należy do sektora publicznego czy prywatnego”. Zatem art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13 może mieć zastosowanie do podmiotów mających cel zarobkowy bądź niemających takiego celu, nie wyłączając podmiotów realizujących misję użyteczności publicznej (zob. podobnie wyrok z dnia 17 maja 2018 r., Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, pkt 50, 51).
- 36 Pojęcie „przedsiębiorcy” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13 jest terminem funkcjonalnym, którego wykładnia wymaga oceny, czy określony stosunek umowny wpisuje się w ramy działalności handlowej lub zawodowej danej osoby (zob. podobnie wyrok z dnia 17 maja 2018 r., Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, pkt 55).
- 37 Trybunał orzekł już, że instytucja szkolnictwa, która w drodze umowy dokonuje na rzecz studenta uzupełniająco i pomocniczo względem swojej głównej działalności świadczenia zasadniczo stanowiącego umowę kredytu, w ramach świadczenia może zostać uznana za „przedsiębiorcę” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13 (zob. podobnie wyrok z dnia 17 maja 2018 r., Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, pkt 57, 58).
- 38 W takim wypadku co do zasady istnieje nierówność między instytucją szkolnictwa a studentem, ze względu na asymetrię informacji i wiedzy fachowej między tymi stronami, taka instytucja dysponuje bowiem stałą strukturą i wiedzą fachową, które niekoniecznie są w dyspozycji studenta działającego w celach prywatnych, który incydentalnie ma do czynienia z taką umową (wyrok z dnia 17 maja 2018 r., Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, pkt 59).

- 39 Rozważania te mają zastosowanie w sprawie takiej jak ta w postępowaniu głównym, w której pracodawca – osoba prawna – zawiera z jednym ze swoich pracowników – osobą fizyczną – i ewentualnie z małżonkiem tego pracownika umowę kredytu w celu sfinansowania zakupu nieruchomości na cele prywatne.
- 40 Nawet jeśli bowiem główna działalność pracodawcy takiego jak EDF polega nie na oferowaniu instrumentów finansowych, lecz na dostawach energii, to pracodawca ten dysponuje informacjami i wiedzą fachową, zasobami ludzkimi i materialnymi, których osoba fizyczna, czyli druga strona umowy, nie posiada.
- 41 Tak jak pojęcie „konsumenta” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13, pojęcie „przedsiębiorcy” w rozumieniu art. 2 lit. c) tej dyrektywy ma charakter obiektywny i nie zależy od tego, co przedsiębiorca postanowi traktować jako swoją działalność główną czy dodatkową i pomocniczą.
- 42 Ponadto, jak zasadniczo stwierdził rzecznik generalny w pkt 43–46 opinii, po pierwsze, proponowanie zawarcia takiej umowy kredytu swoim pracownikom, oferując im w ten sposób korzyść w postaci możliwości nabycia nieruchomości, ma na celu przyciągnięcie i utrzymanie wykwalifikowanej i kompetentnej siły roboczej wspierającej wykonywanie działalności zawodowej pracodawcy. W tym kontekście istnienie lub brak ewentualnego bezpośredniego dochodu dla tego pracodawcy, przewidzianego w tej umowie, nie ma wpływu na uznanie rzeczonego pracodawcy za „przedsiębiorcę” w rozumieniu art. 2 lit. c) dyrektywy 93/13. Po drugie, szeroka interpretacja pojęcia „przedsiębiorcy” w rozumieniu tego przepisu służy realizacji celu tej dyrektywy polegającego na ochronie konsumenta jako słabszej strony umowy zawartej z przedsiębiorcą i przywróceniu równowagi między stronami (zob. podobnie wyrok z dnia 31 maja 2018 r., Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, pkt 32).
- 43 Biorąc pod uwagę całość powyższych rozważań, na przedstawione pytania należy odpowiedzieć w następujący sposób:
- artykuł 2 lit. b) dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że pracownika przedsiębiorstwa i jego współmałżonka, którzy zawierają z tym przedsiębiorstwem umowę o kredyt, zasadniczo zastrzeżoną dla członków personelu rzeczonego przedsiębiorstwa, przeznaczoną na sfinansowanie zakupu nieruchomości do celów prywatnych, powinno się uważać za „konsumentów” w rozumieniu tego przepisu;
  - artykuł 2 lit. c) dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że owo przedsiębiorstwo należy uznać za „przedsiębiorcę” w rozumieniu tego przepisu, gdy zawiera ono umowę kredytu w ramach swojej działalności handlowej lub zawodowej, nawet jeśli udzielanie kredytów nie stanowi jego głównej działalności.

W przedmiocie kosztów

- 44 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 2 lit. b) dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że pracownika przedsiębiorstwa i jego współmałżonka, którzy zawierają z tym przedsiębiorstwem umowę

o kredyt, zasadniczo zastrzeżoną dla członków personelu rzeczonoego przedsiębiorstwa, przeznaczoną na sfinansowanie zakupu nieruchomości do celów prywatnych, powinno się uważać za „konsumentów” w rozumieniu tego przepisu.

Artykuł 2 lit. c) dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że owo przedsiębiorstwo należy uznać za „przedsiębiorcę” w rozumieniu tego przepisu, gdy zawiera ono umowę kredytu w ramach swojej działalności handlowej lub zawodowej, nawet jeśli udzielanie kredytów nie stanowi jego głównej działalności.

Podpisy